

Justis- og politidepartementet
Kristensen, Mona
Pb 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 201010554
Vår ref: 10/2234-2/PHLE/KAVO
Dato: 25.01.2011

Etterforskningsplikt når barn dør plutselig og uventet – høring

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev med vedlegg av 21. oktober 2010 med høringsfrist 1. februar 2011.

Vi vil innledningsvis gi uttrykk for at vi er glad for at det settes i verk en slik etterforskningsplikt ved alle barnedødsfall som skjer plutselig og uventet.

Som kjent har helsevesenet iverksatt en egen åstedsgransking ved dødsfall hos barn fra 0 til og med 3 år. Dette er et obligatorisk tilbud fra helsetjenesten, men det er frivillig for pårørende/foreldre om de vil ta imot et slikt tilbud. Formålet med helsevesenets gransking er å finne dødsårsaken og forhold som ledet til døden og hvor data fra det man finner også kan brukes i forebyggende øyemed. Siden helsetjenestens åstedsgransking omfatter barnedød i alderen 0 til og med 3 år, vil vår uttalelse nedenfor først og fremst relateres til denne aldersgruppen.

Forholdet mellom denne frivillige dødsstedsgranskingen fra helsevesenets side og politiets etterforskning er berørt i høringsnotatet. Den formelle grenseoppgang i notatet er klargjørende og er først og fremst begrunnet i at de to instansene har forskjellig formål med undersøkelsene.

Men vi må være klar over at selv om vi har et klart formelt skille, kan det oppleves mindre klart for pårørende i den praktiske utøvelsen av granskingen/etterforskningen: Helsetjenesten har meldeplikt til politiet av alle unaturlige dødsfall. Politiet på sin side vil i de fleste tilfeller kreve rettsmedisinsk obduksjon. Dette er en del av den rettslige etterforskningen. Dersom den døde er mellom 0 og 3 år blir barnet lagt inn på sykehus og de pårørende får tilbud om en åstedsgransking foretatt av et team bestående av helsepersonell (fortrinnsvis den rettsmedisiner som har obdusert) og en person med etterforskningsfaglig kompetanse, men uten bindinger til politiet i denne sammenheng. Hvis det ikke er mistanke om noe straffbart, vil politiets etterforskning og helsevesenets åstedsgransking gå parallelt (jfr. punkt 6 i høringsnotatet).

Selv om bruk av tvangsmidler ikke er aktuelt ved etterforskning uten mistanke, er det antatt at politiet også kan besøke åstedet (hjemmet), jfr. høringsnotatets punkt 8: ” Ofte vil det trolig være mest hensiktsmessig at samtalen med de pårørende skjer hjemme, i alle fall om barnet dør der. Med foreldrenes samtykke vil det nok også være naturlig å fotografere stedet barnet døde ”

Det er mye av det samme helsevesenet vil gjøre med sin åstedsgransking og selv om vi har forskjellig formål, vil det nok ikke oppleves så forskjellig for foreldrene, spesielt siden foreldrene er informert om at funn fra helsevesenets åstedsgransking ”etter omstendighetene likevel kan bli gitt til politiet.”

I tillegg er helsevesenet pålagt å gjennomføre en uavhengig evaluering av sin ordning. Dette blir også foreldrene informert om innledningsvis fra sykehuset. De vil derfor bli intervjuet av en uavhengig instans (Senter for krisepsykologi i Bergen). Evalueringen er tenkt å gå over flere år for å få et tilstrekkelig antall for analyser.

Det kan bli svært belastende for de pårørende å få tre uavhengige instanser på besøk med mer eller mindre de samme spørsmål. Kan politiets formål og helsevesenets formål kombineres på samme måte som ved den rettsmedisinske obduksjonen? Den rettsmedisinske obduksjon foregår uten at det foreligger mistanke og skal både tjene til å finne dødsårsaken og avklare evt. strafferettslige forhold. I rundskriv fra helsedirektøren fra 1992 er det jo nettopp understreket at når det foretas rettsmedisinsk obduksjon så skal det ikke foretas sykehusobduksjon. Både helsevesenets og politiets evt. besøk i hjemmet vil være frivillig og behøver ikke defineres som ransaking. Når man har en dødsbrann i et privat hjem, vil vel heller ikke etterforskning av brannårsaken defineres som ransaking? Kunne det tenkes at politiets frivillige hjembesøk med avhør og fotografering, slik det er beskrevet under punkt 8 i høringsnotatet, kan kombineres med rettsmedisinerens åstedsgransking? Det mest ryddige ville da være at det hele skjedde i rettsvesenets regi som etterforskning uten mistanke. Vi vil kunne videreføre vårt arbeid slik vi har påbegynt selv om det juridiske ansvaret overføres til rettsvesenet.

En nærmere avklaring kan bli foretatt når vi vinner mer erfaring med helsevesenets åstedsbefaring og vi er derfor glad for forfølgende påpekning i høringsnotatet (avsnitt 6):

"I tilfeller hvor foreldrene får tilbud om gjennomføring av dødsstedsundersøkelser samtidig som det iverksettes etterforskning etter forslaget her, kan det være behov for at forholdet mellom politiets arbeid og helsemyndighetenes arbeid klarlegges nærmere – for eksempel i instruks fra riksadvokaten, som utarbeides etter at forholdet har vært drøftet i møter mellom påtalemyndighet og helsemyndigheter."

Vennlig hilsen

Geir Stene-Larsen
direktør

Johs. Wiik
ass.divisjonsdirektør
Divisjon for psykisk helse